

Vig István

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

69

Tárgy

KAMÉLEON-HÁZAK, hiéna-homlokzatok

Miért változtatják színüket az újonnan festett épületek emély

Magyar Nemzet,
1960. máj. 31.

Ne haragudjanak az illetékesek: beruházók, tervezők és kivitelezők, ha olyan ügyet boncolgatunk, amely sok budapesti járókelő, vidéki és külföldi vendég előtt furcsának, megfeszíthetetlennek tűnik. Szépülő fővárosunk arculatáról van szó, közelebről a házak tatarozásáról, festéséről. Hatalmas összeget költenek az öreg, sérült házak szépítésére, felújítására, de a kozmetikai művelet nem mindig sikerül. Mi az oka, hogy egyes tatarozott lakóépületek homlokzatának festése kis idő múlva megkopik, foltot kap, a friss festés elveszti eredeti színét.

Alfred Brehmnek, a kiváló tudósnek *Allatok világa* című művéből ismeretes, hogy az állatvilág egyes tagjai időszakonként vedlenek. »ruházatuk« színe megváltozik; az is közismert, hogy a kaméleon a világosság hatására megváltoztatja eredeti színét; a hiénák között van olyan fajta, amely foltokat visel, a másik pedig csíkos.

„Festékgyűjtemény”

És ha végigjárjuk a Belvárost, a főútvonalakat, a emlékműveket Budapesten, nem találunk ilyen színehagyott, foltos, csíkos házakat? Nem is egyet. Például a Belvárosban, a Sütő utca és Bárczy István utca sarkán a háromemeletes iskola térre néző homlokzatának festése több színárnyalatú. Itt van a téren a Danádák díszkút, amelynek két nőalakja — a közelben lakó egyik építész szerint — azért fordított hátat az iskolaépületnek, hogy ne lássa a csúf festést.

A Központi Városháza Városház utcai homlokzata is tarka képet mutat, de ehhez képest valóságos festékgyűjtemény a Bárczy István utcai front egyes szakasza. Megszámlálhatatlanul sok a kisebb-nagyobb folt, függőleges és vízszintes csík. Pár lépéssel odébb — hogy jó példát is említsünk — a régi vármegyeháza, a Pest megyei tanács emlékmű épületén a legkritikusabb szemlélő sem tud hibát felfedezni. A homlokzat festése egyenletes, szép, vonzó.

A Magyar Dívatsarnok régi épületének Szövetség utcai tűzfala is sok színű. Nem is folytatjuk a felsorolást, a Nagykörút számos részén találunk színehagyott, foltos homlokzatokat, tűzfalakat, pedig nem is régen állították helyre ezeket az épületeket.

Elszózott festékek

Mi a magyarázata ennek?

Először egy nagy építőipari vállalat dolgozóinak tettük fel ezt a kérdést. Mondanivalójukat így foglalták össze: a festék minősége nem mindig megfelelő. Előfordul, hogy az alapanyagok közül hiányzik az oxid, mással pótolják. Kőműves nyelven azt mondják a gyenge minőségű festékre: »elszózták«. Körülbelül azt értik alatta, mint amikor a bori alaposan felvizezik. A kőművesek panaszzal, hogy az oxid helyett beledörölt anyag leülepedik a vízben, akár a homok.

Mi a véleménye a problémáról a festéket előállító gyárnak? A Lakk és Festékipari Vállalat szakembereivel beszélgettünk erről.

A magyar festékipar 30—35

éve állít elő hazai alapanyagból azonos receptúrával és technológiával festéket. Összesen 160-féle festék kerül forgalomba. Hangsúlyozták azonban, hogy minden festékfajtának megvan a maga felhasználási területe és nincsen univerzális festék, amelyet mindenütt használni lehetne. A porfestékek elleni panaszok 6—8 éve jelentkeznek idehaza. Külföldről azonban nem került fel kifogás a festékek minősége ellen. Magyarország a Chemolimpex útján több államba exportál festéket.

— Nem a porfestékekben van a hiba — mondta az egyik szakember, ki három évtizede működik a szakmában. — Egészen máshol kell keresni. A hiba abból ered, hogy sokszor nem a megfelelő porfestéket használják.

A Lakk- és Festékipari Vállalat évekkkel ezelőtt megalakította tanácsadó csoportját azaz a célkitűzéssel, hogy a tatarozó és építőipari vállalatok szakembereivel kapcsolatot teremtsen és tanácsot ad a festékekről. A kezdeményezésnek az volt a végső célja, hogy a károkat elkerüljék, megelőzzék a vitákat, panaszokat, a népgazdaságot terhelő felesleges kiadásoktól mentesüljenek a kivitelező vállalatok.

Kár, vita, panasz volt bőven. Egy évvel ezelőtt az Építésügyi Minisztériumban Lux László miniszterhelyettes, a Nehézipari Minisztériumban Szekér Gyula miniszterhelyettes közösen foglalkozott a sortatarozások hibáival. Háromtagú bizottságot szerveztek, az Építésügyi Minisztériumból, az EM Építő- és Festőipari Vállalatától és a Lakk- és Festékipari Vállalattól egy-egy szakember végigjárta a várost és kutatta a hibák okát. Húszegynéhány épület festését vizsgálták meg.

A zöld sárgává vedlett

Az egyik »alany« a Lenin körút 39. számú ház volt, amely »zöld »ruhát« kapott 1957—1958-ban a tatarozás alkalmával. Nem sokkal később a földszinti rész sárgászöldre változott, az emeleti részek zöld színe megsárgult, helyenként okkersárga lett. Az emeleti részekben, a festés levakarásánál meggyőződtek a szakértők arról, hogy nem a színes meszelés mosódott le az eső hatására, hanem a napfénytől változott meg a színe. Az emeleti részekben a napfény-expozíció hosszabb ideig tart, vagyis a falfelületet hosszabb ideig süt a nap, míg a földszinti részt a szemközti házsor beárnyékolja. Innen a színkülönbség.

Négy házzal odébb ettől a »szivárvány-háztól«, a Royal Szálló épülete 1958-ban helyenként kóporos simítással, helyenként pedig meszeléssel ugyancsak új külsőt kapott, de mindkét eljárással készült falrész megtartotta eredeti kékeszöld színét és a festés nem sárgult meg. A mai napig rejtély a szakemberek előtt a majdnem egymás melletti két épület közötti nagy színkülönbség, ha ugyanazt a festéket használták.

Az Üllői úton, a Kilián-laktanya festésének vizsgálatakor a festéket okolták a hibáért. Az épület sárga festése megfakult, helyenként fehér fol-

tokat kapott. A raktárban megtalálták a »bünjeleket«. Mintákat vettek az ott tárolt festékekből és kitűnt, hogy négy festék közül csupán egy, a cementsárga alkalmas külső falfelület festésére, három pedig csak belső festésre használható. Miért tarka

a Keleti pályaudvar?

Furcsa dolgok derültek ki a Keleti pályaudvar homlokzatfestésének szakértői vizsgálata alkalmával. A műemléképület Baross téri homlokzatánál az állványzatot nemrég elbontották és előtűntek a hibák, a tarka foltok. Megállapították, hogy a homlokzat festéséhez olyan festékeveréket alkalmaztak, amelynek zöme az úgynevezett ózbarna, ez belső falfelületek festésére alkalmas, de külső vakolat festésére alkalmatlan és csak egyharmad részben használtak négy másik vakolat színezésre alkalmas festéket. Az ötféle festékből hozták ki az enyhe barna színt. Nem a keverék okozta a hibát, hanem az olcsó festék alkalmazása. Most kutatják a lehetőséget: hogyan lehetne a legolcsóbban eltüntetni a Keleti pályaudvar homlokzatának csúnya foltjait állványozás nélkül, mert az állványozás hatalmas összegbe kerül és ezt valahogy meg kellene »takarítani«.

Mi okozza a homlokzatokon, tűzfalakon a foltokat?

A vakolat sok helyen még meg sem szárad és a festéket máris felkenik a falra. Vegyi folyamat megy végbe és a festést kalciumhidroxid lepel borítja be. Ezt többször megállapították, amikor a foltokat levakarták: alatta ott volt az eredeti festék színe

Drága takarékoság

Mi a kiút, a hibákat hogyan lehetne megelőzni?

A festékgár műszaki dolgozói úgy látják: a helytelenül értelmezett takarékoság voltaképpen pazarlás. Rossz az a gazdasági szemlélet, amikor a célra nem megfelelő festéket használnak. Minden anyagbeszerző, építésvezető, felelős beosztású dolgozó tudja a kivitelező vállalatoknál, hogy a festékek árának többszöröse az állványozás, és nem megtakarítás az, ha olcsó, de a célra nem megfelelő festéket használnak és a festést újabb állványozással még egyszer el kell végezni. Egy példa az árákról: egy négyzetméter sima fal meszelése zöld színre 4 forint, durva falra 5,50 forint, míg egy négyzetméter csóállvány díja 14,50 forint. A gyenge festékek megtakarított összeg sokszorosan elvesz »a vámon«...

Van még más teendő is. A bizottság már egy éve javasolta, hogy az Építéstudományi Intézet néhány kérdésben végezzen vizsgálatot. Segítségért kért például annak kivizsgálására, mi az oka annak, hogy a kivirágzás csak a színes meszelésnél jelentkezik, de nem észlelhető a kóporos simításkor és fröcsköléskor, hisz mindháromhoz ugyanazt a festéket használták. A napfény hatásával szembeni ellenállás kérdésében is segítséget kérnek az Építéstudományi Intézet kutatóitól. S bizonyára segítenek is, hogy kevesebb legyen a csúnya festés, vita, panasz.

Szebb legyen fővárosunk arculata.

Vig István